

“ศึกษาไทย” และ “ไทยศึกษา” ในประเทศจีน
“Study of Thai language” and “Thai Studies” in China

Received: *January 7, 2019*

Revised: *June 3, 2019*

Accepted: *October 15, 2019*

จรัสศรี จิรภาส

Charassri Jirapas

คณะเอเชียศึกษา มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง

Beijing Foreign Studies University

xieyubing@bfsu.edu.cn

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเสนอความเคลื่อนไหวด้านการจัดตั้งสถาบันจัดการเรียนการสอนภาษาไทย (“ศึกษาไทย”) ในประเทศจีนตั้งแต่ปี ค.ศ.1946 - 2019 รวมถึงบรรยากาศความเคลื่อนไหวการก่อตั้งหน่วยงาน องค์กรส่งเสริมองค์ความรู้เกี่ยวกับไทย (“ไทยศึกษา”) ซึ่งพัฒนาและเติบโตควบคู่กับการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศจีน ส่งผลให้บรรยากาศการเรียนการสอนภาษาไทยของจีนเต็มไปด้วยความเข้มข้น ภายใต้พัฒนาการของการศึกษาภาษาไทยในประเทศจีนมีทั้งจุดแข็งที่ไทยสามารถนำมาศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของไทย และจุดอ่อนที่เห็นควรให้มีการทบทวนและร่วมมือกันระหว่างสถาบันการศึกษาของไทยและจีน เพื่อพัฒนากิจการ “ศึกษาไทย” และ “ไทยศึกษา” ให้ก้าวไกลยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ : การเรียนการสอนภาษาไทย, สถาบันผลิตบุคลากรภาษาไทยของจีน, ศึกษาไทย, ไทยศึกษา

Abstract

This article attempts to analyse the establishment of Thai language teaching institutions (the study of Thai language) in China from 1946 to 2019, as well as the establishment of institutes and organizations supporting the study of Thailand (Thai Studies), which developed in line with the study of Thai language in China. Therefore, the teaching and learning of Thai language in China got intense. The development of Thai language education in China demonstrates strengths which can be adopted as a guideline for the development of foreign languages teaching in Thailand; and the lessons learned in the analysis could be incorporated into reality by seeking cooperation with educational institutes in China for better effects of both Thai language teaching and Thai Studies.

Keywords: Thai language learning and teaching, institutes in China, study of Thai language, Thai studies

1. ความนำ

ประเทศไทยมีประวัติความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศจีนมาเป็นเวลาช้านาน จากการศึกษา เอกสารโบราณทางประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ไทย-จีนในอดีตทำให้ทราบได้ว่าการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสยามและจีนในประวัติศาสตร์โดยมากใช้ล่ามชาวจีนเป็นหลัก จึงเป็นที่คาดเดาได้ว่าภาษาไทยน่าจะเป็นภาษาต่างประเทศที่ชนชาวจีนประเทศเพื่อนบ้านของเราศึกษาเรียนรู้มาตั้งแต่อดีตแล้ว ส่วนการบริหารจัดการ “ชั้นเรียนภาษาไทย” ในยุคสมัยใหม่ของจีนนั้นเริ่มมีการก่อรูปอย่างเป็นรูปธรรมก่อนหน้าที่สาธารณรัฐประชาชนจีนจะสถาปนาขึ้นอย่างเป็นทางการไม่นานนัก พัฒนาการของการจัดการหลักสูตรภาษาไทยในประเทศจีนระยะแรกเติบโตอย่างค่อยเป็นค่อยไป กระทั่งมีการเติบโตสูงสุดในช่วงต้นศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา การเติบโตทางด้าน “ศึกษาไทย” ในประเทศจีนอยู่ภายใต้ภาวะการเติบโตพร้อมกับความเข้มข้นของบทบาทจีนที่มีต่อโลกและประชาคมอาเซียน รวมถึงพลังขับเคลื่อนจากนโยบาย “อีไต้อีลุ่” (One Belt and One Road B&R)¹ ความสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมเช่นการแลกเปลี่ยนธุรกิจการภาพยนตร์และงานละครโทรทัศน์ก็ล้วนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ขอบเขตการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศจีนแผ่สาแหรกไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ทั้งยังส่งผลให้ภาวะการหางานทำของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาทางด้านภาษาไทยของประเทศจีนมีความคล่องตัว ส่งผลให้ลักษณะอาชีพของกลุ่มบัณฑิตหลักสูตรภาษาไทยมีความหลากหลายมากกว่าในอดีตหลายเท่าตัว อาชีพที่สามารถทำรายได้และความต้องการทางการตลาดสูง ได้แก่ อาชีพทางการล่าม การแปล มัคคุเทศก์ ข้าราชการในองค์กรรัฐบาลจีนที่มีการแลกเปลี่ยนกับไทยทั้งองค์กรทางการศึกษา วัฒนธรรม กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง การเงินการธนาคาร งานสารสนเทศต่างๆ เช่นด้านกิจการวิทยุ โทรทัศน์ รวมถึงอาชีพรูปแบบใหม่ซึ่งกำลังเป็นที่ต้องการในตลาดเว็บไซต์ของจีน คือ พนักงานตรวจประเมินและกลั่นกรองคุณภาพสารสนเทศ พนักงานแปลและตอบคำถามผู้เข้าชมเว็บไซต์ต่างๆ เป็นต้น

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออภิปรายสภาพความเคลื่อนไหวด้านการจัดตั้งสถาบันจัดการเรียนการสอนภาษาไทย (“ศึกษาไทย”) ในประเทศจีนตั้งแต่ปี ค.ศ.1946 - 2019 (หรือระหว่างปี พ.ศ.2489-2562) รวมถึงบรรยากาศความเคลื่อนไหวการก่อตั้งหน่วยงานและองค์กรส่งเสริมองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับไทย (“ไทยศึกษา”) ซึ่งพัฒนาและเติบโตควบคู่กับการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศจีนอย่างต่อเนื่อง เป็นที่ประจักษ์ว่าปัจจุบันมีชาวจีนศึกษาภาษาไทยเป็นจำนวนมาก ประสิทธิผลโดยรวมของการผลิตบุคลากรทางด้านภาษาไทยของประเทศจีนส่วนใหญ่มักจะเป็นที่ยอมรับขององค์กรและหน่วยงานทั่วไป จึงเป็นประเด็นต่อเนื่องของการศึกษาเรียนรู้จุดแข็งทางการบริหารการศึกษาภาษาไทยของจีนมาปรับประยุกต์กับการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศของไทย ศึกษาและพัฒนาเส้นทางความร่วมมือและพัฒนาทางการศึกษา วิจัยและงานวิชาการต่างๆ ที่อาจจะยังเป็นช่องโหว่ทางด้าน “ไทยศึกษา” ของจีน ทั้งเห็นควรให้ศึกษาทบทวนพร้อมเพิ่มนโยบายเชิงรุกภายใต้ภาวะการแข่งขันทางการหางานทำของบัณฑิตหลักสูตรภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะบัณฑิตภาษาจีนของไทยให้มีความเข้มแข็ง ทัดเทียมและเท่าทันกระแสการพัฒนาประเทศของจีนและการเติบโตของอาเซียนต่อไป

2. พัฒนาการการก่อตั้งหลักสูตรภาษาไทยในระดับอุดมศึกษาของประเทศจีน

2.1 ระยะเวลาของการก่อตั้งหลักสูตรภาษาไทย (ศตวรรษที่ 20)

หลักสูตรภาษาไทยได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการหลักสูตรภาษาต่างประเทศของจีนตั้งแต่ปี ค.ศ.1946 โดยแรกเริ่มเปิดอำนวยการสอนที่โรงเรียนอาชีวภาษาตะวันออก นครหนานจิง (南京东方语专) ซึ่งเป็นเมืองหลวงเก่าของจีนสมัยนั้น ต่อมาได้ผนวกรวมเข้ากับภาควิชาภาษาตะวันออกของมหาวิทยาลัยปักกิ่งในปี ค.ศ.1949² จึงกล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยปักกิ่งเป็นสถาบันการศึกษาแห่งแรกที่เปิดดำเนินการสอนภาษาไทยอย่างเป็นทางการในประเทศจีน ภายหลังจากที่ทางมหาวิทยาลัยปักกิ่งเปิดหลักสูตรภาษาไทยได้ทิ้งระยะห่างถึง 12 ปีจึงจะมีการก่อตั้งหลักสูตรภาษาไทยเพิ่มเติมในสถาบันการศึกษาอื่นๆ ตามมา ผู้เขียนขอแบ่งช่วงพัฒนาการการก่อตั้งหลักสูตรภาษาไทยในประเทศจีนออกเป็น 3 ช่วงใหญ่ หรือ 4 ช่วงย่อย ได้แก่ ช่วงบุกเบิก ช่วงวางหมาก ช่วงแตกসাແறក (ช่วงความเจริญทางการศึกษามุ่งสู่พื้นที่รอบนอกเมืองใหญ่) และช่วงทศวรรษที่ 2 ของศตวรรษที่ 21 โดย “ช่วงบุกเบิก” และ “ช่วงวางหมาก” สามารถเหมารวมเป็นช่วงพัฒนาการความเคลื่อนไหวก่อนศตวรรษที่ 21

สถาบันการศึกษาที่อำนวยการเรียนการสอนภาษาไทยในช่วงแรกประกอบด้วย
ตารางที่ 1 20th TZZ³: รายนามสถาบันการศึกษาที่เปิดหลักสูตรภาษาไทยช่วงศตวรรษที่ 20

ชื่อสถาบันศึกษา	ชื่อภาษาจีน	ปีที่เปิดหลักสูตร
1. มหาวิทยาลัยปักกิ่ง Peking University (PKU)	北京大学	1946
2. วิทยาลัยภาษาต่างประเทศ PLA ลั่วหยาง PLA University of Foreign Language (PLAUFL) (ปี ค.ศ.2017 เปลี่ยนชื่อเป็นวิทยาลัย ภาษาต่างประเทศลั่วหยาง มหาวิทยาลัยวิศวกรรม สารสนเทศ)	洛阳解放军外国语学院 ชื่อปัจจุบัน 信息工程大学 洛阳外国语学院	1958
3. มหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี Guangxi University for Nationalities (GXUN)	广西民族大学	1964
4. มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง Beijing Foreign Studies University (BFSU)	北京外国语大学	1965
5. มหาวิทยาลัยการค้าและภาษาต่างประเทศกวางตุ้ง Guangdong University of Foreign Studies (GFUFS)	广东外语外贸大学	1970
6. วิทยาลัยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ PLA Chinese PLA University of International	解放军国际关系学院	1970

ชื่อสถาบันศึกษา	ชื่อภาษาจีน	ปีที่เปิด หลักสูตร
Relations (UIR) (หนานจิง)		
7. วิทยาลัยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ PLA วิทยาเขตคุนหมิง	解放军国际关系学院 昆明分院	1970
**8. มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน Yunnan Minzu University (YMU)	云南民族大学	1993
**9. มหาวิทยาลัยกวางสี Guangxi University (GXU)	广西大学	1997

ภายหลังจากช่วงบุกเบิก คือระหว่างปี ค.ศ.1946 - 1949 พัฒนาการความเคลื่อนไหวของหลักสูตรภาษาไทยในประเทศจีนช่วงที่ตามมาเป็นช่วงที่น่าสนใจมาก เหตุที่ผู้เขียนเรียกว่า “ช่วงวางหมาก” เนื่องจากการก่อตั้งหลักสูตรภาษาไทยในช่วงระหว่างปี ค.ศ.1958 - 1970 นอกจากจะได้รับการบรรจุอยู่ในหลักสูตรบริหารการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในเมืองหลวงปัจจุบันของจีนเพิ่มขึ้นอีก 1 แห่งแล้ว สังเกตได้ว่าหลักสูตรภาษาไทยยังได้กระจายไปปรากฏอยู่ตามสถาบันการศึกษาแต่ละจุดซึ่งล้วนแล้วแต่มีนัยยะทั้งด้านความสัมพันธ์ทางการเมือง การทหาร เศรษฐกิจและวัฒนธรรมระหว่างจีนกับไทย ดังเช่นมหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี ซึ่งตั้งอยู่ในเขตมณฑลที่มีชนชาวจ้วงซึ่งมีรากภาษาดั้งเดิมใกล้เคียงกับภาษาไทยอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศกวางตุ้ง (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยการค้าและภาษาต่างประเทศกวางตุ้ง) ตั้งอยู่ในเขตมณฑลที่มีรากความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมกับไทยมาช้านาน นอกจากนั้นหลักสูตรภาษาไทยยังได้รับความสำคัญให้บรรจุอยู่ในหลักสูตรภาษาต่างประเทศของสถาบันการศึกษาของทางการทหารจีนที่สำคัญๆ อีก 3 แห่ง นำร่องโดยวิทยาลัยภาษาต่างประเทศของทางการทหารจีนคือ Chinese people's Liberation Army University of Foreign Language หรือวิทยาลัยภาษาต่างประเทศ PLA⁴ ซึ่งบริหารงานภายใต้กองทัพปลดแอกประชาชน⁵ ตั้งอยู่ในนครลั่วหยาง (นครหลวงในยุคสาธารณรัฐจีน) เปิดอำนวยการเรียนการสอนภาษาไทยในปี ค.ศ.1958 ตามด้วยปี ค.ศ.1970 หรือยุคทศวรรษที่ 70 ซึ่งเป็นปีที่ประเทศจีนได้เริ่มสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศต่างๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อย่างเป็นทางการ (ภายใต้การนำของรัฐบาลไม่ใช้การเชื่อมสัมพันธ์โดยผ่านพรรคคอมมิวนิสต์เช่นในอดีต) วิทยาลัยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ PLA หนานจิง และวิทยาลัยความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ PLA นครคุนหมิง ได้เปิดการเรียนการสอนภาษาไทยขึ้นพร้อมในปีเดียวกันด้วย จุดที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ฐานการ “ศึกษาไทย” ในช่วงกลางศตวรรษที่ 20 - ทศวรรษที่ 70 นี้ หลักสูตรภาษาไทยได้รับการบริหารจัดการโดยสถาบันการศึกษาที่ล้วนแล้วแต่มีชื่อเสียงและเป็นที่น่าเชื่อถือภายในประเทศทั้งสิ้น

ช่วงศตวรรษที่ 20 สถาบันการศึกษาที่เปิดหลักสูตรภาษาไทย ในที่นี้เป็นที่น่าสังเกตว่า มหาวิทยาลัยชนชาติยูนนานและมหาวิทยาลัยกวางสีแม้ว่าจะอยู่ในกลุ่มสถาบันการศึกษาที่เปิดหลักสูตรภาษาไทยภายในช่วงศตวรรษที่ 20 ทว่าก็ได้ทิ้งช่วงห่างจากกลุ่ม 7 สถาบันแรกนานถึง 20 ปี ดังนั้นทั้งมหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน

และมหาวิทยาลัยกวางสีและรวมไปถึงมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศเซี่ยงไฮ้ ซึ่งเริ่มเปิดอำนวยการสอนหลักสูตรภาษาไทยในปี ค.ศ. 2001 ทั้ง 3 สถาบันการศึกษานี้จัดได้ว่ามีความสำคัญยิ่งในด้านที่เป็นจุดเริ่มต้นของการเติบโตหลักสูตรภาษาไทยในระลอกที่ 3 หรือช่วงขยายสาขาแรก ดังที่จะกล่าวในรายละเอียดหัวข้อต่อไป (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับสถาบันการศึกษาสำคัญๆ ที่เปิดหลักสูตรภาษาไทยได้ในภาคผนวก ก)

2.2 การเติบโตของหลักสูตรภาษาไทยในศตวรรษที่ 21

การเติบโตของหลักสูตรภาษาไทยในประเทศจีนช่วงศตวรรษที่ 21 สามารถแยกออกเป็น 2 ช่วงย่อยได้แก่ 10 ปีแรกของศตวรรษที่ 21 และหลังปีที่ 10 ของศตวรรษที่ 21 มีรายละเอียดที่จำต้องชี้แจงเกี่ยวกับการแจงแจงรายนามสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนภาษาไทยในช่วงศตวรรษที่ 21 ในตาราง 21st TZZ ด้านล่างต่อไปนี้ (1) เนื่องจากการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศจีนเติบโตอย่างรวดเร็วทุกขณะ และเปิดสอนกระจายในหลายมณฑล ปัจจุบันยังไม่มีกรมพลศึกษาหรือการเปิดหลักสูตรภาษาไทยในประเทศจีนที่สมบูรณ์อย่างเป็นทางการ นอกจากการสอบถามนิสิตนักศึกษาและอาจารย์ชาวจีนประจำหลักสูตรภาษาไทยของสถาบันการศึกษาต่างๆ แล้ว ข้อมูลที่ผู้เขียนศึกษารวบรวมพบในฐานข้อมูลเว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการของไทยส่วนหนึ่ง แต่โดยหลักสืบค้นได้จากเว็บไซต์แนะนำการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศและการเตรียมตัวสอบเข้าระดับอุดมศึกษาของจีน ได้แก่ Thinking and Learning Network (思而思学网) High Third Network (高三网) Essential Network for College Students (大学生必备网) th.huijiang.com (沪江网) รวมถึงบริษัทยักษ์ใหญ่ด้านการค้นหา Search Engine ไปตู้ (Baidu) ของจีนด้วยเป็นต้น (2) ข้อมูลส่วนใหญ่ไม่ได้ให้รายละเอียดปีที่ก่อตั้งหลักสูตร ชื่อภาษาอังกฤษของสถาบันการศึกษา อีกทั้งมีความสับสนของการนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคำว่า “วิทยาลัย” ซึ่งมีทั้งวิทยาลัยที่อยู่ในสังกัดของมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยที่ก่อตั้งเป็นเอกเทศ ผู้เขียนจึงจำเป็นต้องสืบค้นและศึกษาเทียบเคียงผลลัพธ์แต่ละรายการ ตัวเลขหลังชื่อสถาบันการศึกษาเป็นข้อมูลปีที่ก่อตั้งหลักสูตรเท่าที่สามารถสืบค้นได้ บางรายการแหล่งข้อมูลระบุปีที่ก่อตั้งหลักสูตรต่างกัน ในที่นี้จะใส่เครื่องหมาย “~” ส่วนชื่อภาษาอังกฤษบางรายการจำเป็นต้องใช้ระบบเทียบเคียงกับสถาบันการศึกษาที่มีชื่อใกล้เคียง ในที่นี้จะใส่เครื่องหมาย “*” (3) เพื่อให้ข้อมูลมีความครอบคลุม ตารางที่ 2 นี้ได้ผนวกรวมสถาบันการศึกษาที่ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษาไว้ด้วย (4) ชื่อสถาบันการศึกษาภาษาไทยผู้เขียนแปลจากภาษาจีนเป็นหลัก (5) เพื่อความสะดวกในการศึกษาต่อยอดและนำไปอ้างอิงผู้เขียนตั้งชื่อข้อมูลในตาราง 1 และ 2 นี้ว่า 20th TZZ และ 21st TZZ มาจากความหมายในภาษาจีนว่า Thaiyu Zhuanye zai Zhongguo — 泰语专业在中国 (หลักสูตรภาษาไทยในประเทศจีน) ในที่นี้ยังได้วงเล็บท้ายชื่อตาราง 21st TZZ ว่าเป็น “ข้อมูลปฐมภูมิ” เนื่องจากเจตนาให้เป็นฐานข้อมูลเบื้องต้น หากมีการนำไปศึกษาต่อยอด จำต้องตรวจสอบความศึบหน้าของข้อมูลเพื่อความทันสมัยและแม่นยำยิ่งขึ้น (6) ผู้เขียนได้ขอความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร.ฉิน ชิวหิง อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะภาษาและวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยชนชาติกวางสีช่วยทบทวนความถูกต้องและความแม่นยำของข้อมูลในตารางที่ 2 ทั้งนี้จากคำบอกเล่าของ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉิน ชิวหิงทำให้ทราบถึงข้อมูลการปรับเปลี่ยนชื่อสถาบันการศึกษาบางแห่ง ในที่นี้ได้เพิ่มเติมในตารางพร้อมด้วยแล้ว

ตารางที่ 2 21st TZZ: รายนามสถาบันการศึกษาที่เปิดหลักสูตรภาษาไทยในช่วงศตวรรษที่ 21 (ข้อมูลปฐมภูมิ)

เขตพื้นที่	รายชื่อสถาบันการศึกษา
<p>กวางสี</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. 广西外国语学院 วิทยาลัยภาษาต่างประเทศกวางสี 2005 Guangxi University of Foreign Languages 2. 广西师范大学漓江学院 วิทยาลัยหลี่เจียง มหาวิทยาลัยครุศาสตร์กวางสี 2005 Lijiang College of GuangXi Normal University 3. 南宁师范大学 วิทยาลัยครุศาสตร์หนานหนิง2008 (เดิมคือ 广西师范学院 วิทยาลัยครูกวางสี) Nanning Normal University (เปิดในวิทยาลัยศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมสากล) 4. 广西师范大学 (外国语学院、国际教育学院) มหาวิทยาลัยครุศาสตร์ กวางสี Guangxi Normal University (เปิดในคณะภาษาต่างประเทศและคณะศึกษาศาสตร์ระหว่างประเทศ) 5. 广西财经学院 (外国语学院) วิทยาลัยเศรษฐศาสตร์และการเงิน Guangxi University of Finance and Economics (เปิดในคณะภาษาต่างประเทศ) 6. 广西经贸职业技术学院 วิทยาลัยเทคโนโลยีและการค้ากวางสี Guangxi Economic and Trade Vocational Institute 7. 广西国际商务职业技术学院 วิทยาลัยเทคโนโลยีและการค้าระหว่างประเทศ กวางสี 2005 Guangxi International Business Vocational College 8. 广西农业职业技术学院 วิทยาลัยเทคโนโลยีเกษตรกวางสี 2007 Guangxi Vocational and Technical College of Agriculture 9. 广西城市职业学院 วิทยาลัยวิชาชีพชุมชนนครกวางสี Guangxi City College 10. 广西民族师范学院龙州校区 วิทยาลัยครูชนชาติกวางสี วิทยาเขตหลงโจว Guangxi Normal University 11. 广西民族大学相思湖学院 วิทยาลัยเซียงซื่อหู มหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี 2005 Xiangsihu College of GuangXi University for Nationalities 12. 广西外国语学院 วิทยาลัยภาษาต่างประเทศกวางสี (เอกชน)

เขตพื้นที่	รายชื่อสถาบันการศึกษา
	<p>Guangxi University of Foreign Languages</p> <p>13. 广西大学行健文理学院 วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์สิงเจี้ยน มหาวิทยาลัยกวางสี</p> <p>Xingjian College of Science and Liberal Arts of Guangxi University</p> <p>14. 南宁职业技术学院 วิทยาลัยเทคโนโลยีหนานหนิง</p> <p>Nanning College for Vocational Technology</p> <p>15. 北部湾大学 วิทยาลัยเป่ย์ปู้วาน (เดิมคือ 钦州学院 วิทยาลัยชินโจว)</p> <p>Beibu Gulf University</p> <p>16. 梧州学院 วิทยาลัยอู๋โจว</p> <p>Wuzhou University</p> <p>17. 玉林师范学院 วิทยาลัยครูอู๋หลิน</p> <p>Yulin Normal University</p> <p>18. 柳州城市职业学院 วิทยาลัยวิชาชีพรูมชนหลิวโจว</p> <p>Liuzhou City Vocational College</p> <p>19. 百色学院 วิทยาลัยไปเซ่อ</p> <p>Baise University</p> <p>20. 桂林旅游职业学院 วิทยาลัยการท่องเที่ยวเพื่ออาชีพอู๋หลิน 2016</p> <p>Guilin Tourism University</p> <p>21. 南宁师范高等专科学校 โรงเรียนฝึกหัดครูเตรียมอุดมศึกษาหนานหนิง</p> <p>Nanning Teachers College*</p> <p>22. 广西团校(中专) โรงเรียนแลกเปลี่ยนเยาวชนนานาชาติกวางสี</p> <p>Guangxi Youth League School*</p> <p>23. 广西华侨学校(中专) โรงเรียนหัวเฉียวกวางสี</p> <p>Guangxi Overseas Chinese School</p> <p>(หมายเหตุ สถาบันการศึกษาบางแห่งเคยเปิดสอนภาษาไทยปัจจุบันปิดดำเนินการไปแล้ว เช่น 广西民族中专 โรงเรียนมัธยมศึกษาชนชาติกวางสี Guangxi Nationalities of Specialized Secondary Schools*)</p>
ยูนนาน	<p>1. 云南师范大学商学院 วิทยาลัยการค้า มหาวิทยาลัยครุศาสตร์ยูนนาน 2000</p> <p>Yulin Normal University Business School</p> <p>2. 云南师范大学文理学院 วิทยาลัย ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยครุศาสตร์ยูนนาน 2005</p> <p>The College of Arts and Sciences Yunnan Normal University</p>

เขตพื้นที่	รายชื่อสถาบันการศึกษา
	<p>3. 云南大学文理学院 วิทยาลัยต้าหลี่ มหาวิทยาลัยยูนนาน Yunnan Normal University College of Arts and Sciences</p> <p>4. 云南财经大学 มหาวิทยาลัยเศรษฐศาสตร์และการเงินยูนนาน 2008~2011 Yunnan University of Finance and Economics</p> <p>5. 云南国土资源职业学院 (泰语导游专业) วิทยาลัยทรัพยากรธรณียูนนาน 2010 Yunnan Land and Resources Vocational College</p> <p>6. 云南大学滇池学院 วิทยาลัยเดียนฉือ มหาวิทยาลัยยูนนาน 2012~2013 Yunnan University Dianchi College</p> <p>7. 云南农业大学 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ยูนนาน 2013 Yunnan Agricultural University</p> <p>8. 云南大学 มหาวิทยาลัยยูนนาน 2014 Yunnan University</p> <p>9. 云南经济管理学院 วิทยาลัยบริหารธุรกิจยูนนาน Yunnan University of Business Management</p> <p>10. 云南经贸外事职业学院 วิทยาลัยวิชาชีพเพื่อธุรกิจและการค้าระหว่างประเทศยูนนาน Yunnan Vocational college of Foreign Economic and Trade</p> <p>11. 文山学院 วิทยาลัยเหวินซาน 2013 Wenshan University</p> <p>12. 西南林业大学 มหาวิทยาลัยป่าไม้ซีหนาน (มหาวิทยาลัยวนศาสตร์ซีหนาน) Southwest Forestry University</p> <p>13. 大理大学 มหาวิทยาลัยต้าหลี่ Dali University</p> <p>14. 云南广播电视大学 มหาวิทยาลัยโทรทัศน์และวิทยุยูนนาน (TV and Radio U) 1993 Yunnan Radio and Television University* เปิดควบคู่กับวิชาเอกภาษาอังกฤษ (ปวส.) ศึกษา 3 ปี</p> <p>15. 云南交通职业技术学院 วิทยาลัยอาชีวเทคโนโลยีการคมนาคม Yunnan Jiaotong College (Yunnan Vocational and Technical College of Communication *)</p> <p>16. 云南农业职业技术学院 วิทยาลัยอาชีวเทคนิคเกษตรยูนนาน</p>

เขตพื้นที่	รายชื่อสถาบันการศึกษา
	Yunnan Vocational and Technical College of Agriculture
	17. 云南外事外语职业学院 วิทยาลัยวิชาชีพลanguageต่างประเทศเพื่องานวิเทศสัมพันธ์
	Yunnan College of Foreign Affairs and Foreign Language
	18. 云南旅游职业学院 วิทยาลัยวิชาชีพอการท่องเที่ยวยูนนาน
	Yunnan College of Tourism Vocation
	19. 玉溪师范学院 วิทยาลัยครูวีซี 2005~2006
	Yuxi Normal University
	20. 曲靖师范学院 วิทยาลัยครุศาสตร์ชวีจิ่ง 2008
	Qujing Normal University
	21. 红河学院 วิทยาลัยหงเหอ 2009
	Honghe University
	22. 大理学院 วิทยาลัยต้าหลี่ 2010
	Dali University
	23. 滇西科技师范学院 วิทยาลัยครุวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเตียนซี
	Dianxi Normal University of Science and Technology
	24. 楚雄师范学院 วิทยาลัยครูชู่ซง 2011
	Chuxiong Normal University (เปิดสอนเป็นวิชาเลือกทั่วไปตั้งแต่ปี ค.ศ.2005)
	25. 昆明学院 วิทยาลัยคุนหมิง 2002
	Kunming University (เปิดเฉพาะสาขามัคคุเทศก์ร่วมมือกับราชภัฏภูเก็ต)
	26. 昆明理工大学 มหาวิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคุนหมิง 2008
	Kunming U of Science and Technology (วิชาเลือก)
	27. 昆明医科大学海源学院 วิทยาลัยไห่หยวน มหาวิทยาลัยการแพทย์คุนหมิง 2012
	Kunming Medical University Haiyuan College
	28. 昆明理工大学津桥学院 วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจินเจียวเมืองคุนหมิง 2013
	KunmingUniversity of Science and Techonlogy Oxbridge College
	29. 昆明冶金高等专科学校 โรงเรียนอาชีวเยจินคุนหมิง (โรงเรียนอาชีวศึกษาโลหะการ)
	Kunming Metallurgy College
	30. 西双版纳职业技术学院 วิทยาลัยอาชีวศึกษาและเทคโนโลยีสิบสองปันนา

เขตพื้นที่	รายชื่อสถาบันการศึกษา
	<p>2003</p> <p>Xishuangbanna Vocational and Technical College</p> <p>31. 云南司法警官职业学院 วิทยาลัยวิชาชีพตำรวจและกระบวนงานยุติธรรม Yunnan Vocational College of Judicial Police</p> <p>32. 云南国防工业职业技术学院 วิทยาลัย วิชาชีพป้องกันและปราบปรามการ ก่อการร้ายอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี Yunnan Defense Vocational and Technical College</p> <p>33. 云南警官学院 วิทยาลัยนายร้อยตำรวจยูนนาน 2005 Yunnan Police Officer Academy (เปิดสอนภาษาไทยเป็นวิชาเสริมในคณะ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดร่วมกับกับ โรงเรียนนายร้อยตำรวจไทย⁶)</p> <p>34. 昆明现代工商旅游学校 โรงเรียนธุรกิจและการท่องเที่ยวสมัยใหม่คุนหมิง Kunming modern Industrial and Commercial Tourism School - โรงเรียนภาษาต่างประเทศคุนหมิง 1995 -โรงเรียนการท่องเที่ยวคุนหมิง 2003 (ปวช.) -โรงเรียนการท่องเที่ยวมณฑลยูนนาน 2005 (ปวช.)</p>
อื่นๆ	<p>1. 上海外国语大学 มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศเซี่ยงไฮ้ 2001 Shanghai International Studies University (SISU)</p> <p>2. 成都大学外国语学院 วิทยาลัยภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยเฉิงตู 2008 College of Foreign Languages and Culture of Chengdu University</p> <p>3. 西安外国语大学 มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศซีอาน 2008 Xi'an Internationla Studies University</p> <p>4. 四川外国语大学成都学院 วิทยาลัยเฉิงตู มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศชื่อ ชวน (เสฉวน) 2010 Chengdu Institute Sichuan Internationla Studies University</p> <p>5. 海南外国语职业学院 วิทยาลัยวิชาชีพภาษาต่างประเทศไหหลำ 2014 Hainan College of Foreign Studies</p> <p>6. 天津外国语大学 มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศเทียนจิน 2016 Tianjin Foreign Studies University</p> <p>7. 山东外国语职业学院 วิทยาลัยวิชาชีพภาษาต่างประเทศซานตง 2016 Shandong Foreign Languages Vocational College</p> <p>8. 海南热带海洋学院 วิทยาลัยมหาสมุทรเขตร้อนไห่หนาน (ไหหลำ) 2017 Hainan Tropical Ocean University</p>

เขตพื้นที่	รายชื่อสถาบันการศึกษา
	9. 海南师范大学 วิทยาลัยมหาสมุทรเขตร้อนไห่หนาน (ไห่หล่า) 2017 Hainan Tropical Ocean University 10. 浙江越秀外国语学院 วิทยาลัยภาษาต่างประเทศเยว่ซิวเจ้อเจียง Zhejiang Yuexiu University of Foreign Languages

2.2.1 ช่วง 10 ปีแรกของศตวรรษที่ 21 (ช่วงแตกสาแหรก)

จากรายชื่อสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนภาษาไทยในตาราง 21st TZZ ข้างต้น เห็นได้ว่าในช่วง 10 ปีแรกนี้มีการขยายพื้นที่การเรียนสอนภาษาไทยโดยมีการแตกสาแหรกกิ่งก้านสาขาไปอย่างกว้างขวาง มีการขยายพื้นที่การเรียนการสอนภาษาไทยในเขตนครใหญ่ของจีนเพิ่มถึง 3 จุด ได้แก่ เชียงไฮ้ เสฉวน และซีอาน ขณะเดียวกันพื้นที่หลักเช่นกวางสีและยูนนาน หลักสูตรภาษาไทยก็ได้ขยายตัวไปอย่างสูงสุดทั้งภายในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน โรงเรียนอาชีวศึกษาและโรงเรียนการท่องเที่ยงทั่วไป รวมไปถึงวิทยาลัยที่ผลิตบุคลากรรองรับปัญหาอาชญากรรมระหว่างชาติ เช่น มีการเปิดสอนภาษาไทยในคณะป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของวิทยาลัยนายร้อยตำรวจยูนนาน (รวมมือกับโรงเรียนนายร้อยตำรวจไทย) (Ministry of Education of the Kingdom of Thailand, 2009) วิทยาลัยวิชาชีพป้องกันและปราบปรามการก่อการร้ายอุตสาหกรรมและเทคโนโลยียูนนาน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการแตกสาแหรกภายในสถาบันการศึกษาเดียวกันด้วย เช่นมหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี นอกจากภาษาไทยจะเป็นหลักสูตรที่เปิดสอนในคณะภาษาและวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แล้ว ยังมีหลักสูตรอนุปริญญาทางด้านภาษาไทยที่เปิดสอนในคณะศึกษาศาสตร์ระหว่างประเทศด้วย การขยายตัวของหลักสูตรภาษาไทยในช่วงนี้เป็นช่วงเดียวกับที่กระแสความร่วมมือทางด้านการแลกเปลี่ยนนักศึกษาระบบ “3 + 1” และ “2 + 2” ระหว่างจีนและไทยเป็นที่นิยมมาก ทั้งนี้ต้องยกความชอบให้แก่มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (ในขณะนั้นคือสถาบันราชภัฏเชียงใหม่) ที่ได้เป็นแม่แบบความสำเร็จด้านการลงนามบันทึกข้อตกลงร่วมมือแลกเปลี่ยนบุคลากรและนักศึกษา กับสถาบันการศึกษาของจีนได้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่กับมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง เริ่มขึ้นในปี ค.ศ. 1996 (พ.ศ. 2539)⁷ ต่อมาปี ค.ศ. 2001 สถาบันราชภัฏลำปางก็ได้จัดทำ MOU กับมหาวิทยาลัยครุศาสตร์ยูนนาน ตามด้วยราชภัฏธนบุรีลงนามร่วมกับมหาวิทยาลัยคุณหมิง (Ministry of Education of the Kingdom of Thailand, 2009) เป็นต้น การนำร่องของ “สถาบันราชภัฏ” แม้ว่าจะเกิดขึ้นก่อนศตวรรษที่ 21 แต่ก็ได้สร้างกระแสและส่งผลกระตุ้นให้สถาบันการศึกษาอื่นๆ รวมถึงภายหลังจากที่สถาบันราชภัฏทั่วประเทศได้เลื่อนสถานภาพเป็นมหาวิทยาลัยในปี ค.ศ. 2004 (2547) ก็ได้มี “มหาวิทยาลัยราชภัฏ” ที่ตั้งอยู่หลายพื้นที่ของไทย รวมถึงสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐและเอกชน หลายแห่งเดินทางไปลงนามแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาภายในประเทศจีนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากตั้งแต่นั้นปี ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา ยังผลให้ความร่วมมือแลกเปลี่ยนทางการศึกษาของไทยและจีนขยายตัวไปสู่สถาบันการศึกษาต่างๆ รอบเขตเมืองใหญ่ รอบเขตพื้นที่เศรษฐกิจหลัก แผ่สาแหรกไปยังกลุ่มสถาบันการศึกษาระดับ “วิทยาลัย” ของจีน ยุคสมัยนี้เป็นยุคที่บรรดาสถาบันการศึกษารัฐและเอกชนขนาดกลางและขนาดเล็ก

ทั้งของจีนและไทยต่างพยายามขยายความร่วมมือระหว่างกันเพื่อเพิ่มชื่อเสียงและศักยภาพด้านการจัดการเรียนการสอน และเป็นโอกาสที่ดีของการเลื่อนสถานภาพและบทบาทของสถาบันการศึกษาให้เป็นสากลยิ่งขึ้น

2.2.2 ช่วงเติบโตสูงสุด (ช่วงหลังปีที่ 10 ของศตวรรษที่ 21

ปี ค.ศ.2009 (2552) ประเทศไทยและจีนได้ร่วมยกร่างบันทึกข้อตกลงความร่วมมือแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาระดับสูงภายหลังจากที่ไทยได้ปรับปรุงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการไปในปี ค.ศ.2004 โดยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน ค.ศ.2009 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายจูนรินทร์ ลักษณะวิศิษฎ์) และรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการสาธารณรัฐประชาชนจีน นายท้าวผิง (郝平) ได้ร่วมลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือด้านการศึกษาไทย-จีน ณ มหาศาลาประชาชน กรุงปักกิ่ง ภาครัฐทั้งสองฝ่ายยังได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อผลักดันการดำเนินงานให้เป็นระบบยิ่งขึ้น ภายหลังจากการลงนามทั้งสองฝ่ายได้ปรับปรุงระเบียบข้อตกลงเรื่องการเทียบวุฒิการศึกษาของไทยและจีนใหม่โดยมีการลงนามว่าด้วยการยอมรับปริญญาระดับอุดมศึกษาระหว่างกระทรวงศึกษาธิการไทย-จีนฉบับใหม่ (Ministry of Education of the Kingdom of Thailand, 2009) ถือว่าเป็นการพัฒนาความร่วมมือทางด้านการศึกษาของไทยและจีนในศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญยิ่ง ยังผลให้การบริหารการศึกษาทั้งของไทยและจีนเป็นไปอย่างคล่องตัวและมีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

หากกล่าวในช่วง 10 ปีแรกของศตวรรษที่ 21 เป็นช่วง “แตกসাแหรท” ของการเรียนการสอนภาษาไทยในประเทศจีน ช่วงภายหลังปี ค.ศ.2010 ก็นับว่าเป็นช่วง “แผ่সাแหรท” หรือช่วง “High Season” ของการขยายตัวของหลักสูตรภาษาไทยในประเทศจีน เนื่องจากไม่เพียงมีสถาบันการศึกษาของจีนเปิดหลักสูตรภาษาไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องขยายไปสู่แหล่งพื้นที่ใหม่เพิ่มขึ้นอีก ได้แก่ เทียนจิน (มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศเทียนจินเปิดสอนภาษาไทยปี 2016) ซานตง (วิทยาลัยอาชีวศึกษาภาษาต่างประเทศซานตง 2016)⁸ ไทหล่า (วิทยาลัยมหาสมุทรเขตร้อนไห่หนาน เปิดหลักสูตรภาษาไทยปี 2017) ตามลำดับ นอกจากผลความคืบหน้าด้านการจัดทำข้อตกลงต่างๆ ร่วมกันของหน่วยงานทางด้านการศึกษาภาครัฐที่เป็นระบบขึ้นแล้ว การที่ประเทศจีนได้เข้ามาดำเนินการติดต่อทางธุรกิจกับอาเซียนอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ.2010 ขยายผลให้เกิดความร่วมมือที่หลากหลายขึ้นไม่ว่าจะเป็นด้านการท่องเที่ยว วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การเกษตร การแลกเปลี่ยนด้านการตลาดและอุตสาหกรรมภาพยนตร์และการละครของไทยและจีน รวมถึงข้อริเริ่มของจีนในการจัดงานแสดงสินค้าอาเซียน-จีน (China-Asean Expo หรือ CAEXPO 中国东盟博览会) ซึ่งเริ่มจัดขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ.2004 ต่อเนื่องมากระทั่งครั้งที่ 15 ซึ่งจัดขึ้นในปี ค.ศ.2018 (12 - 15 กันยายน 2018 ณ นครหนานหนิง) นอกจากนั้นนโยบาย “อีไต้ฮื้อลู่” ที่ประธานาธิบดีสีจิ้นผิงเสนอขึ้นตั้งแต่เดือนกันยายน ค.ศ.2013 ก็มีส่วนกระตุ้นให้หน่วยงานต่างๆ ของจีนร่วมกันขับเคลื่อนนโยบายกันอย่างเข้มแข็ง มีการเน้นความสำคัญการศึกษาภาษาและวัฒนธรรมอาเซียนมากขึ้น เช่น กำหนดให้เพิ่มจำนวนการรับนักศึกษาแรกเข้าของคณะวิชาที่บริหารจัดการ “ภาษากลุ่มน้อย”⁹ (Less commonly taught language หรือภาษาจีนใช้คำว่า 小语种 และ 非通用语) รวมถึงภาษาในกลุ่มอาเซียน จากเดิมประมาณ 15 คน เป็น 20-25 คน (ในปี ค.ศ.2018) บรรดาวิทยาลัยที่เคยเปิดรับนักศึกษา 4 ปีครั้ง เช่น มหาวิทยาลัยปักกิ่งก็ได้ปรับเปลี่ยนนโยบายเปิดรับทุก 3 ปี มีการส่งเสริมการเปิดหลักสูตรปริญญาโทและเอกภาษาไทยเพิ่มขึ้น ส่งเสริมและสนับสนุนทุนวิจัยทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของประเทศอาเซียนมากขึ้น (รายละเอียดจะกล่าวในหัวข้อ “ไทยศึกษา” ต่อไป) การหัน

มาให้ความสำคัญต่อการเรียบเรียงตำราการเรียนการสอนที่สอดแทรกเนื้อหาวัฒนธรรมแห่งชาติผ่านภาษาต่างประเทศภาษาต่างๆ เพื่อให้บัณฑิตสามารถนำไปใช้ติดต่อสื่อสารกับคู่ค้าและคู่ประกอบกิจการต่างประเทศได้จริง บรรยากาศดังกล่าวยังส่งผลให้ผู้เข้ารับการศึกษาภาษาไทยของสถาบันการศึกษาต่างๆ ต่างมีความเชื่อมั่นและมีโอกาสในการหางานทำมากขึ้น นับว่าเป็นช่วง “ขาขึ้น” ของหลักสูตรภาษาไทยในประเทศจีน ซึ่งล้วนมีผลมาจากเหตุการณ์สำคัญๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงจังหวะที่ไล่เรียงกันหลังปีที่ 10 ของศตวรรษที่ 21 ทั้งสิ้น

3. สถานภาพ จุดแข็ง และจุดอ่อนของการบริหารการศึกษาภาษาไทยในประเทศจีน

สถานภาพของหลักสูตรและการบริหารหลักสูตรภาษาไทยของจีนค่อนข้างมีความเป็นเอกเทศและมีข้อได้เปรียบหลายประการ ขอแจกแจงเฉพาะส่วนที่สำคัญๆ ดังนี้

3.1 สถานภาพและบทบาท

(1) หลักสูตรภาษาไทยของสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาของจีนมักจะผนวกอยู่ในแผนกภาษาต่างประเทศกลุ่มภาษาตะวันออก (东方语系) บางแห่งอาจจะผนวกรวมอยู่ในกลุ่มคณะภาษาและวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (东南亚语言文化学院) คณะภาษาเอเชียและแอฟริกา (亚非学院) เป็นต้น ซึ่งมีสถานภาพรวมอยู่ใน “ภาษากลุ่มน้อย” แผนกที่บริหารการศึกษา “ภาษากลุ่มน้อย” มักจะเปิดอำนวยการสอนภาษาอื่นควบคู่ไปด้วย ได้แก่ ภาษาพม่า ลาว กัมพูชา อินโด มาเลย์ เป็นต้น ในบรรดาสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนภาษาไทยที่มีชื่อเสียงและมักจะได้รับการโหวตให้อยู่ในลำดับต้นๆ นอกจากมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับประเทศเช่น มหาวิทยาลัยปักกิ่งแล้ว สถาบันการศึกษาที่ลงท้ายด้วย “ว้ายกั๋ววี้” (ชื่อย่อภาษาจีนลงท้ายด้วยคำว่า “ว้าย”) ประกอบด้วย “เป่ยว้าย” 北外 (มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง) “ซ่งว้าย” 上外 (มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศเซี่ยงไฮ้) “กวางว้าย” 广外 (มหาวิทยาลัยการค้าและภาษาต่างประเทศกวางตุ้ง) ล้วนแล้วแต่เป็นมหาวิทยาลัยแนวหน้าทางด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย นอกจากนั้นในกลุ่มมหาวิทยาลัยที่มีคำว่า “หมินจู” 民族 หรือ “ชนชาติ” เช่น มหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี (广西民族大学) และมหาวิทยาลัยชนชาติยูนนาน (云南民族大学) ก็เป็นอีก 2 แหล่งที่ติดอยู่ในอันดับ 1 ใน 10 หลักสูตรภาษาไทยที่มีชื่อเสียงของจีนทุกปีเช่นกัน

(2) โดยทั่วไปมหาวิทยาลัยต่างๆ ของจีนสามารถกำหนดบทบาทและทิศทางการผลิตคุณลักษณะของบัณฑิต รวมถึงจำนวนผู้เข้ารับการศึกษา ระยะเวลาเปิดรับนักศึกษาในแต่ละหลักสูตรและในแต่ละปีได้ตามความเหมาะสมและศักยภาพความพร้อมของอาจารย์ประจำหลักสูตร เช่น มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง ที่ผ่านมากจะกำหนดทิศทางการผลิตบัณฑิตที่มีคุณสมบัติที่สามารถประกอบอาชีพนักการทูต หรือนักการต่างๆ ในองค์กรของรัฐ มหาวิทยาลัยปักกิ่งเน้นผลิตบัณฑิตที่สามารถประกอบอาชีพนักวิจัย นักวิชาการ “ไทยศึกษา” รวมถึงนักภาษาศาสตร์ภาษาไทย ขณะที่มหาวิทยาลัยแถบทางตอนใต้และแหล่งอื่นของจีนที่รับจำนวนนักศึกษาแรกเข้าในแต่ละปีมากกว่ามหาวิทยาลัยในปักกิ่ง จะกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการผลิตคุณลักษณะของบัณฑิตหลากหลายยิ่งขึ้น บัณฑิตไม่เพียงประกอบอาชีพข้าราชการ ยังสามารถประกอบอาชีพทางด้านธุรกิจและธุรกรรมต่างๆ ที่ติดต่อกับไทยได้อย่างกว้างขวาง

โดยรวมแล้ว สถานภาพและบทบาทของหลักสูตรภาษาไทยจากยุคแรกที่เน้นการผลิตนักการทูต ปัจจุบันได้ขยายเปิดกว้างเพื่อตอบสนองความต้องการของสายอาชีพต่างๆ ที่มีความหลากหลายยิ่งขึ้น สำหรับภาษาไทยแม้ว่าจัดอยู่ในกลุ่ม “ภาษากลุ่มน้อย” แต่ก็ยังเป็นภาษาต่างประเทศที่ได้รับความนิยมศึกษา มากกว่าอีกหลายภาษาในกลุ่มอาเซียน อิทธิพลของภาษาไทยเติบโตจนกล่าวได้ว่าแทบจะมีความทัดเทียมหรือมากกว่าภาษาต่างประเทศบางภาษาในกลุ่มภาษาตะวันตกและภาษาเอเชียเช่น ภาษาสเปน ภาษาฝรั่งเศส ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น เป็นต้น

3.2 จุดแข็งและจุดอ่อนของการบริหารการศึกษาภาษาไทยในประเทศจีน

3.2.1 จุดแข็ง (ข้อได้เปรียบ)

เป็นที่ทราบกันว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาภาษาไทยในประเทศจีนโดยเฉพาะบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยชั้นนำของจีน ส่วนใหญ่จะได้รับการฝึกปรือความสามารถครบถ้วนทักษะภาษาต่างประเทศ 5 ด้าน ได้แก่ ฟัง พูด อ่าน เขียน และแปลค่อนข้างดี สามารถนำความรู้ประยุกต์ใช้ในการทำงานได้ดี ประสิทธิภาพของการเรียนการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศค่อนข้างเป็นที่ยอมรับกันภายในประเทศ ทั้งนี้จากการศึกษาปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ได้เอื้อประโยชน์ต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพการเรียนรู้และความเข้มแข็งของบัณฑิตของมหาวิทยาลัยชั้นนำของจีน พบว่ามีจุดแข็งที่น่าสนใจบางประการ ได้แก่

(1) ปัจจัยพื้นฐานด้านค่านิยมประจำชาติและความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชาวจีนเป็นชนชาติที่ให้ความสำคัญต่อการศึกษามาทุกยุคทุกสมัย กว่าที่ผู้เรียนจะก้าวย่างเข้าสู่รั้วอุดมศึกษา ผู้เรียนได้รับการเอาใจใส่ทั้งจากองค์กรระดับสูงของรัฐ สถาบันการศึกษาและอิทธิพลสำคัญที่ขาดไม่ได้คือสถาบันครอบครัว ที่ได้มีส่วนสร้างเสริม “ภูมิคุ้มกัน” ความอดทน เข้มแข็งให้แก่บัณฑิตตั้งแต่เยาว์ พบได้ว่าการศึกษาขั้นต้นของจีนค่อนข้างมีความเข้มแข็งมาก ผู้ปกครองเป็นปัจจัยหนึ่งในการเอื้อประโยชน์เพื่อความก้าวหน้าการศึกษาของบุตรหลาน ผู้ปกครองชาวจีนเป็นทั้ง “เครื่องมือ” และ “ลูกมือ” ของสถาบันการศึกษา ทั้งยังทำหน้าที่เป็น “คู่มือ” ช่วยถ่ายทอดทักษะความรู้ ภาระบววิชาต่างๆ ให้แก่บุตรหลานตั้งแต่เยาว์พร้อมด้วย นอกจากนี้ค่านิยมของสังคมชาวจีนยังส่งผลให้บัณฑิตชาวจีนส่วนมากมีความตระหนักในการสร้างฐานะและความมีชื่อเสียงให้แก่ครอบครัว ความมุ่งมั่นและความพากเพียรในการศึกษาเป็นการแสดงออกเพื่อตอบแทนพระคุณของครอบครัว และชาติ เป็นจุดแข็งที่ฝังรากลึกมากับสังคมจีนตั้งแต่อดีตกระทั่งปัจจุบัน

(2) ด้านโครงสร้างบริหารจัดการของภาครัฐของจีน

ภายใต้การทำงานของพรรคพรรคเดียวและความเข้มแข็งในภาครัฐของจีน ส่งผลให้รัฐบาลสามารถทำงานได้ต่อเนื่องในระยะยาว สามารถประสานนโยบายที่ดีต่อเนื่อง ไม่ขาดตอน สามารถกำหนดนโยบายและทิศทางของความสำเร็จได้ชัดเจน มีการกระจายอำนาจ มีการดำเนินงานที่เป็นระบบ สามารถสั่งการให้หน่วยงานทุกระดับดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันได้ มีระบบบริหารจัดการสถาบันการศึกษาแต่ละแห่งให้มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว สามารถมุ่งเน้นผลิตบัณฑิตในศาสตร์ด้านใดด้านหนึ่งได้อย่างมีศักยภาพ มีกระบวนการศาสตร์ที่เปิดสอนค่อนข้างครอบคลุม รอบด้านและเป็นสากล มีหน่วยงานและบุคลากรที่ทำหน้าที่บริหารจัดการการศึกษาเพื่อให้ผู้สอนได้ทำหน้าที่สอนและวิจัยอย่างเต็มที่ ตัวอย่างนโยบายส่งเสริมศักยภาพการแข่งขัน

ทางการศึกษาที่เป็นปัจจัยขับเคลื่อนความสำเร็จของจีนที่น่าสนใจมากเช่น เพื่อส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาต่างๆ ภายในประเทศได้ก้าวเข้าสู่การเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับประเทศ มีการจัดตั้ง “โครงการ 211” (The 211 project, 211 工程) หรือ “โครงการพัฒนาจุฬยศาสตร์การศึกษาแห่งศตวรรษที่ 21” จัดตั้งเป็นวงแหวนรอบนอก และเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาของประเทศสามารถย่างก้าวสู่มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงระดับโลก มีการจัดตั้ง “โครงการ 985” (The 985 project, 985 工程) หรือ “แกน (เวที)¹⁰ นวัตกรรมกระบวนศาสตร์ชั้นนำ 985”¹¹ (Innovation Platform 985) ให้เป็นฐานสำคัญหรือเป็นแกนหรือวงแหวนรอบใน รัฐบาลจีนยังมีทุนวิจัยจำนวนมากส่งเสริมบุคลากรทำวิจัย ทั้งทุนวิจัยระดับประเทศ ระดับมณฑล และทุนวิจัยจากองค์กรต่างๆ รวมไปถึงยังมีทุนวิจัยสำหรับกลุ่มนิสิตนักศึกษาอีกด้วย

(3) ด้านสภาพแวดล้อมการเรียนการสอน

สถาบันการศึกษาต่างๆ ในระดับอุดมศึกษาของจีนส่วนใหญ่มักจะทำให้การดูแลในด้านสภาพแวดล้อมที่เอื้อประโยชน์ต่อการการเรียนการสอนทั่วไปได้ดี โดยเฉพาะการที่สถาบันการศึกษามีสวัสดิการด้านที่พักให้นักศึกษาทุกคนและทุกระดับชั้นปีตลอดระยะเวลาการศึกษา ทำให้นักศึกษาสามารถใช้เวลาส่วนใหญ่คลุกคลีอยู่ในห้องสมุด สามารถร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดขึ้นได้สะดวกในช่วงเวลาเลิกเรียน เช่นงานบรรยายวิชาการ กิจกรรมกีฬา กิจกรรมสโมสรนักศึกษาต่างๆ ทั้งนี้มหาวิทยาลัยหลายแห่งยังมีพื้นที่สำหรับประกอบกิจกรรมและเวทีแลกเปลี่ยนกับต่างประเทศที่เหมาะสมและกว้างขวางด้วยเป็นต้น

3.2.2 จุดอ่อน

แม้ว่าสถาบันการศึกษาของจีนจะมีประวัติการก่อตั้งหลักสูตรภาษาไทยมาเป็นเวลานาน แต่ก็ยังมีจุดอ่อนที่นักศึกษาทบทวน ยกตัวอย่าง ประการแรก ด้านการผลิตตำรา พบว่าสถาบันการศึกษาหลายแห่งยังขาดการปรับปรุงให้ทันสมัย ขาดความสมดุลระหว่างปริมาณตำรากับรายวิชาที่เปิดสอน ปัญหาด้านความบกพร่องและไม่ได้มาตรฐานของสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่ใช้ประกอบในการเรียนการสอน ทั้งที่เกิดจากความบกพร่องของผู้ผลิตตำราและปัญหาการจัดพิมพ์ของสำนักพิมพ์ เป็นต้น จากการสำรวจปริมาณตำราภาษาไทยของจีน และจากการสัมภาษณ์อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทยของบางมหาวิทยาลัย พบว่ามณฑลกว่างสีเป็นพื้นที่ที่มีการผลิตตำราภาษาไทยมากที่สุด มีทั้งตำราทางด้านทักษะการฟัง การพูด การอ่านหนังสือพิมพ์ ภาษาไทยพื้นฐาน การอ่านออกเสียงภาษาไทย และภาษาไทยเพื่อการเขียน¹² ขณะที่พื้นที่แหล่งอื่นยังผลิตเฉพาะตำราภาษาไทยพื้นฐานซึ่งบางแห่งได้ใช้ต่อเนื่องมากกว่า 20 ปี โดยไม่ได้ปรับปรุงแก้ไขและผลิตขึ้นใหม่แต่อย่างใด

ประการที่สอง งานวิจัยและนักวิชาการด้าน “ไทยศึกษา” ยังมีจำนวนค่อนข้างน้อย และมีแนวโน้มด้วยว่าภายหลังการขับเคลื่อนนโยบาย “อีไต้ฮื้อ” ส่งผลให้บรรดาอาจารย์และนักวิชาการชาวจีนทั้งที่เป็นผู้เชี่ยวชาญภาษาไทยและผู้เชี่ยวชาญต่างสาขามุ่งหันมาศึกษาวิจัยเรื่องจีนในไทยมากขึ้น ภาวะ “ปริทัศน์งานวิจัย” จากภาษาไทยเป็นภาษาจีนก็ได้เพิ่มจำนวนขึ้นตามด้วย โดยเฉพาะพบว่าความนิยมศึกษาลงลึกทางด้าน “ไทยศึกษา” ของนักวิชาการชาวจีนมีจำนวนเพิ่มขึ้นไม่มากเท่าใดนัก ขณะที่หัวข้อทางด้าน “จีนศึกษาในไทย” กลับได้รับความสนใจเพิ่มมากขึ้น ผลงานศึกษาวิจัย “ไทยศึกษา” โดยมากจะไปปรากฏอยู่ในประเภทปริญญาโทของนักศึกษาชาวจีนที่สำเร็จการศึกษาทั้งจากประเทศไทยและประเทศจีนมากกว่า จึง

เป็นที่น่าเสียดายว่าองค์ความรู้ “ไทยศึกษา” หากสามารถผลิตออกนอกผลภายใต้การศึกษาวิจัยโดยนักวิชาการ “ไทยศึกษา” ของจีนก็น่าจะเป็นประโยชน์ด้านการขยายข้อความรู้ต่างๆ ภายใต้มุมมองที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง

4. “ไทยศึกษา” ในประเทศจีน

4.1 มุมมองผ่านหลักสูตรภาษาไทยระดับมหาวิทยาลัยและดุขภูมิตัดในประเทศจีน

การพัฒนาความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับจีนทางการศึกษาและวัฒนธรรม ตลอดจนพัฒนาการเติบโตของหลักสูตรภาษาไทยในประเทศจีนในแต่ละปี ส่งผลให้ปัจจุบันประเทศจีนมีแหล่งผลิตบัณฑิตการศึกษาภาษาไทยชั้นสูงเพิ่มขึ้น จากเดิมที่มีเพียงมหาวิทยาลัยปักกิ่งที่เปิดหลักสูตรปริญญาเอก ต่อมา มีการเปิดสอนหลักสูตรปริญญาเอกในเขตกวางสีและยูนนานด้วย แต่จากแหล่งข้อมูลทำให้ทราบว่าผู้เรียนระดับปริญญาเอกทางด้านภาษาไทยในประเทศจีนยังมีจำนวนน้อย ปัญหาโดยหลักคือจำนวนผู้สอนไม่เพียงพอ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโทส่วนหนึ่งจึงต้องเดินทางไปศึกษาต่อระดับปริญญาเอกในประเทศไทย ส่วนหลักสูตรปริญญาโททางด้านภาษาไทยที่เปิดสอนภายในประเทศจีน ยกตัวอย่าง หลักสูตรภาษาไทยของมหาวิทยาลัยปักกิ่ง (แต่ละปีเปิดหลักสูตรไม่เหมือนกันโดยหลักแล้วจะเน้นทางด้านภาษาศาสตร์และวรรณกรรมไทย) และหลักสูตรการแปลและการล่าม (MTI) ของมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่งซึ่งผลิตบัณฑิตหลักสูตรการแปลมาแล้วมากกว่า 5 รุ่น ส่วน “กวางซี หมินต้า” (มหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี) ภาษาไทยเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรภาษาและวรรณกรรมเอเชีย-แอฟริกา และเนื่องจากตลาดธุรกิจและอุตสาหกรรมหลายประเภทมีความต้องการอาชีพการล่ามเพิ่มขึ้น ในปี ค.ศ. 2018 ทางมหาวิทยาลัยจึงเปิดหลักสูตรการแปลและการล่ามเพิ่มเป็นแหล่งที่ 2 ของจีนด้วย จำนวนนักศึกษาที่รับเข้าการศึกษาประมาณ 8 คนต่อปี¹³ ผลผลิตจากงานปริญญาโทและเอกได้มีส่วนส่งเสริมบรรยากาศ “ไทยศึกษา” ในจีนก้าวหน้ายิ่งขึ้น เช่น ผลงานปริญญาโทระดับปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยปักกิ่ง ช่วยขยายองค์ความรู้ทางการศึกษา ภาษาศาสตร์ภาษาไทยผ่านมุมมองชาวต่างประเทศ (จีน) ผลงานปริญญาโทหลักสูตรมหาบัณฑิตสาขาการแปลของมหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่งได้ช่วยเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมผ่านงานแปลวรรณกรรมไทยและจีนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปี โดยงานแปลภาษาไทยและภาษาจีนที่บัณฑิตได้นำมาถ่ายทอดเป็นภาษาปลายทางช่วงระหว่างปี ค.ศ.2015-2019 ได้แก่ “เจ้าหญิง”(บินหลา สันกาลาคีรี) “ลูกอีสาน”(คำพูน บุญทวี) “ความน่าจะเป็น”(ปราบดา หุ่ย่น) “คลุกข้าวชาวเกลือ”(ลักขณา ปันวิชัย) “เส้นสมมติ”(วินทร์ เลียววาริณ) “เด็กชายมะลิวัลย์”(ประภัสสร เสวิกุล) “เมื่อคุณตาคุณยายยังเด็ก”(ทิพย์วาทณี สนิทวงศ์ ณ อยุธยา) “ข้างในชีวิตของผม”(ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช) “อัญมณีแห่งชีวิต”(อัญชัน) “พาริโตะเลีย รำลึก”(ปราบดา หุ่ย่น) “ขุนทอง..เจ้าจะกลับมาเมื่อฟ้าสาง”(อัศศิริ ธรรมโชติ) “ร้อยเรียงเรื่องเล่าแห่งเมืองฮูลานเหอ”(เชียวหง 萧红 《呼兰河传》) “สารความคิดถึงจากพี่ถึงน้อง” (ปิงซิน 冰心 《寄小读者》) “หวนคะนึงถึงเฉิงหนาน”(หลินไห่อิน 林海音 《城南旧事》) และ “เทียนจิน แดนหมื่นแสนมือเขียน” (เฟิงจี้ ฉาย 冯骥才 《俗世奇人》)

4.2 องค์การส่งเสริมงานวิชาการ “ไทยศึกษา” ระหว่างไทยกับจีน

ขณะที่ “ศูนย์จีนศึกษา” ที่มีชื่อเสียงในประเทศไทยโดยหลักก่อตั้งขึ้นภายใต้นโยบายสร้างเข้มแข็งองค์ความรู้ทางด้านจีนศึกษา บริหารงานโดยบุคลากรประจำมหาวิทยาลัย “ศูนย์ไทยศึกษา” ในประเทศจีนหลายแห่งกลับก่อตั้งภายใต้การสนับสนุนจากพระบรมวงศ์ของไทยและความร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐบาลไทยหรือระหว่างสถาบันการศึกษาด้วยกัน ข้อมูลจากฐานเว็บไซต์ต่างๆ ทำให้ทราบว่า ปัจจุบันมีการก่อตั้ง “ศูนย์ไทยศึกษา” ตามพื้นที่ต่างๆ ของจีนได้แก่

ตารางที่ 3 รายชื่อสถาบันที่เกี่ยวข้องกับ “ไทยศึกษา”

ชื่อสถาบัน	ปีที่ก่อตั้ง
1. “สถาบันไทยศึกษา” และ “ศูนย์แลกเปลี่ยนวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวัฒนธรรมสิรินธร” มหาวิทยาลัยปักกิ่ง 北京大学泰国研究所北京大学诗琳通科技文化交流中心	1996
2. “ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศภาษาไทยสิรินธร” มหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี 广西民族大学诗琳通泰文资料中心	2006
3. “ศูนย์ไทยศึกษา” มหาวิทยาลัยยูนนาน 云南大学泰国研究中心 (ศูนย์ไทยศึกษาแหล่งที่ 2 ของจีน)	2010
4. “ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมไทย” วิทยาลัยครูกวางสี 广西师范学院泰国语言文化中心	2011
5. “ศูนย์วัฒนธรรมไทย” วิทยาลัยภาษาต่างประเทศกวางสี 广西外国语学院泰国文化中心	2012
6. “ศูนย์ไทยศึกษา” วิทยาลัยเฉิงตูมณฑลเสฉวน 四川省成都学院泰国研究中心 (ศูนย์ไทยศึกษาแหล่งที่ 3 ของจีน)	2013 (13-6-24)
7. “ศูนย์ไทยศึกษา” มหาวิทยาลัยฉางโจว มณฑลเจียงซู 常州大学泰国研究中心	2013 (13-11-26)

“สถาบันไทยศึกษา” และ “ศูนย์แลกเปลี่ยนวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและวัฒนธรรมสิรินธร” เป็นหน่วยงานแลกเปลี่ยนวิชาการไทย-จีน ดำเนินงานโดยมหาวิทยาลัยปักกิ่ง ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ.2005 เป็นหน่วยงานที่ได้ผลิตผลงานทางด้านวิชาการองค์ความรู้ภาษาไทย (และไทย-จีน) ออกมาอย่างต่อเนื่องโดยความร่วมมือของคณาจารย์ภายในภาควิชาภาษาไทยของมหาวิทยาลัยปักกิ่ง ผลงานด้านการจัดพิมพ์หนังสือ “การศึกษาระบบการถอดเสียงภาษาไทยเป็นภาษาจีน” 《泰-汉语音译规范研究》 ที่ตีพิมพ์เผยแพร่เดือนมีนาคม ค.ศ.2018 เป็นตัวอย่างผลพลอยจากความพยายามของหน่วยงานในการจัดตั้งองค์ความรู้ไทย-จีนขึ้นมาใหม่ นอกจากนั้นทางหน่วยงานยังได้เชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีชื่อเสียงจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ของไทยเป็นวิทยากรในโครงการประชุมและเสวนาทางวิชาการหัวข้อเกี่ยวกับ “ไทยศึกษา” อย่างต่อเนื่องเป็นประจำแทบทุกปี

“ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศภาษาไทยสิรินธร” ก่อตั้งขึ้นในวันที่ 8 เมษายน ปี ค.ศ.2006 โดยทุนสนับสนุนจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ จำนวน 108,000 หยวนการดำเนินงานของศูนย์โดยหลักจะให้บริการสารสนเทศทางด้านภาษาไทย ทางศูนย์ได้เคยจัดนิทรรศการภาพถ่ายเนื่องในโอกาสสถาปนาความสัมพันธ์ไทย - จีน 40 ปี เมื่อปี ค.ศ.2015

“ศูนย์ไทยศึกษา” มหาวิทยาลัยยูนนาน ก่อตั้งในปีฉลองการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับจีนในปี ค.ศ.2010 ภายใต้ความร่วมมือของสถานกงสุลไทย นครคุนหมิงร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ปัจจุบันเป็นศูนย์จัดสอบมาตรฐานสมรรถนะภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ (CUTFL: Chulalongkorn University Proficiency Test of Thai as Foreign Language) เป็นสถาบันการศึกษาแห่งที่ 4 ของยูนนานที่มีการจัดการสอบวัดความรู้ภาษาไทย ภายใต้ความร่วมมือของสถาบันภาษาไทยสิรินธร (The Sirindhorn Thai Language Institute) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การจัดสอบ CUTFL เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี ค.ศ.2012 เป็นต้นมา มีการจัดสอบครั้งที่ 7 ในปี ค.ศ.2018 ที่ผ่านมา การจัดสอบวัดระดับมาตรฐานความรู้ภาษาไทยปัจจุบันค่อนข้างแพร่หลายในยูนนานแต่เนื่องจากว่าลักษณะหลักสูตรของหลายมหาวิทยาลัยค่อนข้างมีความเป็นเอกเทศไม่ได้เน้นการเรียนการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารทั่วไปโดยตรง สถาบันการศึกษาหลายแห่งจึงไม่ได้เข้าร่วมโครงการจัดสอบมาตรฐานสมรรถนะภาษาไทยดังกล่าว

“ศูนย์ภาษาและวัฒนธรรมไทย” วิทยาลัยครูกวางสี เป็นศูนย์ไทยศึกษาแห่งแรกในเขตกวางสี ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต เป็น 1 ใน 10 ภายใต้การดำเนินงานของรัฐบาลไทยในการจัดตั้งศูนย์ดังกล่าวขึ้นทั่วโลก (Business Information Center, 2010)

“ศูนย์ไทยศึกษา” มหาวิทยาลัยฉางโจว มณฑลเจียงซู เป็นศูนย์ศึกษาต่างประเทศแห่งแรกของมหาวิทยาลัยฉางโจว เป็นความคิดริเริ่มและนโยบายของผู้บริหารมหาวิทยาลัยที่ต้องการผลักดันความร่วมมือด้านการศึกษาไทยและประเทศเพื่อนบ้าน และพัฒนามหาวิทยาลัยไปสู่ความเป็นสากล โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ก่อตั้งเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน ค.ศ.2013 (International Office, Changzhou University, 2013)

ในด้านความคืบหน้าการดำเนินงาน แม้ว่าจะมีการก่อตั้งองค์กรส่งเสริมองค์ความรู้ “ไทยศึกษา” ในประเทศจีนเพิ่มขึ้นในแต่ละปี แต่งานวิจัยด้าน “ไทยศึกษา” อันเป็นผลผลิตจากการจัดตั้งองค์กรก็ไม่ค่อยมีผลตอบสนองที่เป็นรูปธรรมเด่นชัดมากเท่าใดนัก ความเป็นไปได้ว่าหน่วยงานส่วนใหญ่ยังขาดแคลนนักวิชาการทางด้าน “ไทยศึกษา” สมาชิกขององค์กรประกอบไปด้วยข้าราชการจากสถานกงสุลบ้าง นักวิชาการที่ไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญ “ไทยศึกษา” บ้าง และภายใต้ศูนย์ไทยศึกษาเหล่านี้มีเพียง “ศูนย์ไทยศึกษา” มหาวิทยาลัยยูนนาน และ “ศูนย์ไทยศึกษา” วิทยาลัยเจียงตูมณฑลเสฉวนที่สามารถสืบค้นความเคลื่อนไหวในการดำเนินงานผ่านเว็บไซต์ได้แก่ <http://www.ctsynu.com> (Center of Thai Studies ยูนนาน) และ <http://sprits.cdu.edu.cn> (เสฉวน) โดยเว็บไซต์ “Sprits” (Sichuan Provincial Research Institute of Thai Studies) ของวิทยาลัยเจียงตู เป็นเว็บไซต์ที่ได้นำเสนอหน้าต่างข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับไทยได้มากที่สุด และค่อนข้างเป็นระบบที่สุด มีหน้าต่างแนะนำด้านหลักสูตร งานศึกษาวิจัย ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประเทศไทย เป็นต้น และจากหน้าต่างเว็บไซต์ “Sprits” ทำให้ทราบว่าทางศูนย์เพิ่งจะผลิตหนังสือชื่อว่า “คุณกับเรา เรื่อง

เล่าจีน-ไทย” เผยแพร่เดือนมกราคม ค.ศ.2017 เป็นเรื่องเล่ามุมมองต่างๆ ของข้าราชการไทย นักวิชาการและ นักศึกษาที่กำลังศึกษาในประเทศจีน นอกจากนั้น ทางวิทยาลัยยังได้ก่อตั้งวารสารเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับ ไทยขึ้นมาโดยเฉพาะชื่อว่า “วารสารไทยศึกษา” (泰国研究论丛) ที่เน้นนำเสนอข้อมูลทั้งด้านการเมือง การ ต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการศึกษา ชาวจีนโพ้นทะเล ความสัมพันธ์ไทย-จีน เข้าใจว่าเพิ่งจะเริ่มรับบทความในปี ค.ศ.2018 เป็นปีแรก

4.3 “ไทยศึกษา” กับการตื่นตัวจากนโยบาย “อีไต้ฮี้ลู่”

นโยบาย “อีไต้ฮี้ลู่” ส่งผลต่อความเคลื่อนไหวด้านการศึกษารวมทั้งวัฒนธรรมอาเซียนสูงสุด โดย ส่งผลให้ประเทศจีนมุ่งเน้นรวบรวม วิจัยและสร้างฐานข้อมูลต่างๆ ทุกแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับประเทศรายทาง “อี ไต้ One Belt” และ “อีลู่ One Road” ข้อมูลที่จีนสนใจมีทั้งประเภท “Input” และ “Output” ประเภท “Input” คือการศึกษาวินิจฉัยองค์ความรู้ทุกด้านของชนชาติต่างๆ ทั่วโลกและอาเซียน ส่วน “Output” คือศึกษา อิทธิพลของประเทศจีนผ่านองค์ความรู้ทุกด้านเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการศึกษารวมทั้งวัฒนธรรมทั่วโลกทุก แง่มุมกำลังเป็นที่สนใจของนักวิชาการชาวจีนและรัฐบาลจีน ขณะเดียวกัน 2-3 ปีที่ผ่านมาจีนยังได้หันมา ศึกษารวบรวมข้อมูลทางด้านภาษาและวัฒนธรรมภายในชาติที่ส่งอิทธิพลต่อประเทศต่างๆ ทั่วโลกด้วย ที่ผ่าน มาบรรดานักวิชาการทั้งในและนอกสังกัด “ไทยศึกษา” ได้นำเสนอโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอาเซียนและไทย เป็นจำนวนมาก การศึกษาวิจัยความเคลื่อนไหวทางด้านภาษาและวัฒนธรรมที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงราก อารยธรรมของแต่ละสังคมของต่างประเทศ เป็นการศึกษาเรียนรู้ต่างประเทศในรูปแบบใหม่ แตกต่างจากอดีต ที่เน้นไปทางด้านการเมือง เศรษฐกิจและประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ยกตัวอย่างหัวข้อวิจัยยักษ์ใหญ่ที่ เป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันชั้นนำหลายสถาบัน และความร่วมมือของภาควิชาแต่ละภาควิชาที่เกี่ยวข้อง เช่นการจัดทำฐานข้อมูลการศึกษาภาษาจีนที่แพร่หลายทั่วโลก การจัดทำดาต้าวรรณกรรมจีนที่แพร่หลายหลัง ปี ค.ศ.1949 รวมถึงดาต้าความเคลื่อนไหวของการแปลวรรณกรรมจีนที่แพร่หลายในแต่ละภาษาทั่วโลก การ จัดทำบรรณนิทัศน์วรรณกรรมอาเซียนของทุก 10 - 20 ปี ซึ่งรวบรวมทั้งชิ้นงานที่ได้รับรางวัล เนื้อเรื่องโดยย่อ ประวัตินักเขียน เป็นต้น ล้วนเป็นวิธีการอันชาญฉลาดในการสร้างคลังความรู้ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการ “รู้ เขา” “รู้เรา” และ “รู้ว่าเขาคิดอย่างไรกับเรา” ของจีน

5. สรุปและข้อเสนอแนะ

นโยบายส่งเสริมการศึกษารวมทั้งวัฒนธรรมอาเซียนสูงสุด โดยเฉพาะนโยบายส่งเสริมการศึกษารวมทั้งวัฒนธรรมอาเซียนสูงสุด จากช่วงบุกเบิกตั้งแต่ปี ค.ศ.1946 ส่งทอดสู่ช่วงวางหมาก ช่วงแตกเสาแตรก กระทั่งเข้าสู่เข็มทิศชั้นนำของ นโยบาย “อีไต้ฮี้ลู่” เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการเร่งผลิตข้าราชการ นักการทูต นักการล่าม ครูและบุคลากรใน สายอาชีพต่างๆ ของประเทศจีนเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ทั้งในรัฐและข้ามรัฐ เพื่อเสริมสร้างให้บุคลากรใน แต่ละอาชีพสามารถทำหน้าที่เชื่อมโยงความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ ตลอดจนร่วมสร้างชาติจีนให้เข้มแข็ง และเป็นที่ยอมรับทั่วโลก

ประเทศไทยในฐานะที่เป็นหนึ่งในประเทศภายใต้การขับเคลื่อนของนโยบาย “อีไต้ฮี้ลู่” ที่จีนให้ความสำคัญ นับว่าเป็นโอกาสที่ดีที่จะก้าวไปพร้อมกับกระแสเติบโตและศักยภาพของประเทศจีน ทว่าภายใต้

การก้าวออกไปพร้อมกับจีนนั้นมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องก้าวให้ทันและก้าวให้มั่นคงด้วย แต่เนื่องจากจีนเติบโตรวดเร็วทุกขณะ (เพื่อเป็นการรองรับภาวะเคลื่อนไหวแบบก้าวกระโดดของจีน) มีความเป็นไปได้หรือไม่ว่า (1) ภาครัฐของไทยจะหันมาเร่งส่งเสริมเจ้าหน้าที่รัฐทุกหน่วยงานรวมถึงนักวิชาการของสถาบันการศึกษาชั้นนำของไทยให้มีความรู้และความเข้มแข็งทางด้านภาษาจีนมากขึ้น ส่งเสริมและปลูกฝังทัศนคติที่ดีที่มีต่อประเทศจีนและชนชาวจีนแก่ข้าราชการไทย พร้อมเปิดใจกว้างยอมรับและศึกษาเรียนรู้จีนในแง่มุมต่างๆ ทั้งนี้ก็เพื่อเสริมส่งประสิทธิผลด้านการติดต่อประสานงานและความเชื่อมโยงกับจีนให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ภาครัฐของไทยมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งผลิต “ล่ามไทย” ประจำหน่วยงานราชการต่างๆ เพื่อสร้างความมั่นคงของรัฐและความราบรื่นในการติดต่อกับภาครัฐต่างๆ ของจีน (2) ส่งเสริมและสนับสนุนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจีนทุกด้าน การจัดตั้งกระทรวงใหม่คือ “กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม” แม้ว่าชื่อกระทรวงจะมุ่งเน้นคำว่านวัตกรรมและวิทยาศาสตร์ ทว่า งานวิจัยทางด้านการศึกษาภาษาและวัฒนธรรมต่างประเทศก็สมควรที่จะได้รับการให้ความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าความสำคัญของงานวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์ เนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือสื่อสารทางวาจา วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสื่อสารทางจิตวิญญาณระหว่างมนุษยชาติ การศึกษาประวัติศาสตร์ ปรัชญา วรรณกรรมของชาวจีนเป็นองค์ความรู้ที่ควรส่งเสริมไม่ควรละเลย การส่งนักศึกษาไทยเดินทางไปศึกษาในประเทศจีนก็ควรจะให้มีการบรรยายวิชาทางด้านทักษะการเขียน การเมือง เศรษฐกิจ วรรณกรรม ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ วรรณกรรมเปรียบเทียบ รวมถึงการฝึกงานในประเทศจีน เป็นต้นด้วย (3) ด้านความร่วมมือทางด้านงานวิชาการและงานวิจัยระหว่างไทยกับจีน ยังสามารถขยายความร่วมมือได้อย่างกว้างขวางในแต่ละแขนง นอกจากการแลกเปลี่ยนนักศึกษาและผู้สอนที่มีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมด้วยดีมาโดยตลอดแล้ว เห็นควรให้มีความร่วมมือกันผลิตตำราทางด้านภาษาไทยสำหรับชาวจีนเพิ่มขึ้น กระตุ้นและส่งเสริมความร่วมมือด้านงานวิจัยกับจีนในหลากหลายสาขา โดยอาจเป็นการแลกเปลี่ยนเป็นเจ้าของทุนวิจัยสลับปีกัน หรือให้ทุนวิจัยร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานส่งเสริมวิจัยไทย-จีน เพื่อส่งเสริมองค์ความรู้ไทย-จีนสามารถแผ่ขยายและสร้างประโยชน์ต่อการเรียนรู้ซึ่งกันและกันระหว่างไทย-จีนให้ลึกลงและก้าวหน้ายิ่งขึ้นต่อไป

เชิงอรรถ

¹ ปัจจุบันจีนหันมาใช้คำว่า The Belt and Road Initiative

² 中国招生考试网. 北京大学泰语专业介绍 www.gk114.com/gbgx/65/235/2012020496679.html (2012-02-04)

³ ย่อมาจาก *Ihaiyu Zhuanye zai Zhongguo* – 泰语专业在中国 พิจารณาความหมายและที่มาของการตั้งชื่อรหัสตารางได้ในหัวข้อ 2.2

⁴ ก่อตั้งในปี ค.ศ.1949

⁵ หรือกองทัพปลดปล่อยประชาชนจีน ซึ่งเป็นกองทัพที่ใหญ่ที่สุดในโลก ก่อตั้งในปี ค.ศ.1927 ปัจจุบันมีประธานาธิบดีสีจิ้นผิงเป็นผู้บัญชาการและประธานคณะกรรมการกลางการทหาร

⁶ และรายชื่อ 3 โรงเรียนด้านล่างรวบรวมโดยสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. *ความร่วมมือด้านการศึกษากับสาธารณรัฐประชาชนจีน*. สืบค้นจาก www.bic.moe.gov.cn (2009-06-17).

⁷ ทางมหาวิทยาลัยยังได้ลงนามร่วมมือกับมหาวิทยาลัยชนชาติกวางสีด้วยในปี ค.ศ.2000

⁸ ข้อมูลที่ศึกษาไม่ได้ระบุปีที่ก่อตั้งหลักสูตรชัดเจน คาดว่ามีการจัดการเรียนการสอนในปี ค.ศ.2016 (อ้างอิงจากข่าวสารที่มีการกล่าวถึงหลักสูตรภาษาไทยเป็นครั้งแรก)

⁹ ในที่นี้หมายถึง ภาษาที่ใช้กันในบางชนชาติ เฉพาะกลุ่มหรือใช้กันเฉพาะบางประเทศ หรือ ภาษาที่มีคนใช้กันเป็นส่วนน้อย เช่น ภาษาไทย กัมพูชา พม่า เวียดนาม ลาว ตุรกี ลาว อินโด มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สวาฮีลี เบนกาลี ฮาวาซา (หรือฮัวซา) ฮินดี อูรดู เปอร์เซีย (อ้างอิงตามภาษาต่างประเทศประเภท “ภาษากลุ่มน้อย” ที่คณะภาษาเอเชียและแอฟริกา มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่งเปิดอำนวยการสอน) ส่วนชื่อภาษาอังกฤษ (Less commonly taught language หรือ Less taught language) ใช้ตามการแปลชื่อหลักสูตรที่เผยแพร่ในเว็บไซต์มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศปักกิ่ง (www.beiwaionline.com)

¹⁰ แปลตามภาษาอังกฤษใช้คำว่า “เวที” แต่นัยนามธรรมของคำนี้หมายถึง แถนของวงแหวนรอบในอันได้แก่สถาบันการศึกษาชั้นนำที่ได้มาตรฐานระดับประเทศที่จีนพยายามขับเคลื่อนให้แกนกลางเหล่านี้สามารถยกระดับเข้าสู่แกนมาตรฐานระดับโลก ทั้งนี้มีสถาบันการศึกษาชั้นนำที่อยู่ในแกนวงแหวนรอบในนี้ประมาณ 40 แห่ง จากสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ 2,914 แห่ง

¹¹ หรือ 985 工程优势学科创新平台 แผนยุทธศาสตร์นี้มีจุดเริ่มมาจากประโยคปราศรัยของประธานาธิบดีเจียงเจ๋อหมิน เนื่องในโอกาสครบรอบวันสถาปนามหาวิทยาลัยปักกิ่ง 100 ปี เมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม ค.ศ.1998 ความว่า “เพื่อส่งเสริมนโยบายนำสมัยให้บรรลุผล พวกเราจำเป็นต้องมีมหาวิทยาลัยที่ได้มาตรฐานระดับโลกส่วนหนึ่งด้วย” ในปีถัดมาหลังจากนั้น “โครงการ 985” จึงถือกำเนิดโดยได้รับการบรรจุให้อยู่ใน “แผนปฏิบัติการส่งเสริมความรุ่งเรืองการศึกษาแห่งชาติแห่งศตวรรษที่ 21” 《面向 21 世纪教育振兴行动计划》ของกระทรวงศึกษาธิการแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนในปี ค.ศ.1999. “985 工程” สืบค้นจาก <https://baike.baidu.com> (2019-04-29).

¹² สอบถามรองศาสตราจารย์ ดร.ฉิน ชิวหง. (2018, 3 กันยายน) อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะภาษาและวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยชนชาติกวางสี.

¹³ จำนวนผู้เรียนขึ้นอยู่กับเกณฑ์และจำนวนการรับนักศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่มหาวิทยาลัยชั้นนำของจีนมักจะรับจำนวน 3-4 ราย อย่างไรก็ตามก็พบว่าภาษาไทยเมื่อเทียบกับภาษาอื่นๆ แถนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ค่อนข้างจะได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นทุกปี

เอกสารอ้างอิง

- Association of Southeast Asian Nations Data Center. Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives Research Center (2015). *ASEAN – China Relations*. Retrieved from <http://www.pandinthong.com>.
- Bureau of International Cooperation, Ministry of Education of the Kingdom of Thailand (2009, June 17). *Educational Cooperation between Thailand and China*. Retrieved from <http://www.bic.moe.go.th>.
- Business Information Center (2010, November 21). *Suan Dusit Rajabhat University Inaugurated the First Thai Studies Center in Guangxi Zhuang Autonomous Region*. Retrieved from <http://www.thaibizchina.com>.
- China's National Higher-Education Entrance Examination Website (2012, February 04). *Peking University Thai Language Curriculum*. Retrieved from <http://www.gk114.com/gbgx/65/235/2012020496679.html>.
- Gaosanwang's Ranking of Universities in China that offer Thai Major* [高三网泰国专业大学排名 2018 最新排行榜]. (2018, June 3). Retrieved from <http://www.gaosan.com/gaokao/185279.html>.
- Hainan College of Foreign Studies (2015, September 15). *Hainan College of Foreign Studies to set up Thai Major and Indonesian Major* [海南外国语职业学院增设泰语印尼语专业]. Retrieved from <http://www.yuloo.com/mbgx/1509/1345165.shtml>.
- Hong Kong/Macao & Taiwan Affairs Office, International Office, Changzhou University (2013, November 28). *The Inauguration of Thai Studies Center and the Signing Ceremony of the Cooperation between Changzhou University and Kamphaeng Phet Rajabhat University* [常州大学泰国研究中心揭牌暨常州大学与泰国甘烹碧皇家大学合作签约仪式隆重举行]. Retrieved from http://hlgxy.cczu.edu.cn/_s25/2013/1127/c1739a18083/page.psp
- Jilin Chunyu Qiufeng Technology (2017, November 10). *Which Colleges and Universities in China offer Thai Major*. Retrieved from <http://www.gaosan.com/gaokao/186925.html>
- Li, M. (2017). On the Necessity of Introducing Chinese Culture in Thai Language Teaching [浅谈泰语教学中中国文化被导入的必要性]. *Journal of Huazhong University of Science and Technology (Social Sciences)*, 4, 253.
- Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of Thailand (2013, December 11). *The Inauguration of Thai Studies Center at Changzhou University*. Retrieved from <http://www.mfa.go.th>

- The Central People’s Government of the People’s Republic of China (2006, April 8). “*Princess Sirindhorn National Thai Literature Center*” Donated and Inaugurated by the Princess of Thailand. Retrieved from http://www.gov.cn/zwjw/2006-04/08/content_249162.htm
- Which Universities in China offer Applied Thai Major in 2018. [开设应用泰语专业的学校有哪些]. (2018). Retrieved from <http://www.dxsbb.com/news/45065.html>
- Which is the First College or University in Guangxi Zhuang Autonomous Region that offered Thai Major. [广西第一所开设泰语专业的高校是哪个学校]. (2013). Retrieved from <http://zhidao.baidu.com/question/537499142.html>
- Which Majors does Hainan Tropical Ocean University offer in 2018 [海南热带海洋学院有哪些专业]. (2017). Retrieved from <http://www.dxsbb.com/news/35957.html>
- Which Universities in China offer Thai Major in 2019. [开设泰语专业的大学有哪些]. (2019). Retrieved from <http://www.ccutu.com/224322.html>
- Zhao, J. (2015). Development of Thai Majors of Chuxiong Normal University: Present Situation and Problems [楚雄师范学院泰语专业人才培养现状及问题]. *Journal of Chuxiong Normal University*, 1, 93-96.